

“Sommigen delen hun leven in aan de hand van geliefden, van werkgevers, van groepen vrienden. Ik doe het aan de hand van artiesten naar wie ik een bepaalde periode veel luister, de alsmat veranderende soundtrack van mijn dagen.”

Uit *Plaatsvervangers* van **Thomas Heerma van Voss**

Top 5 Non-fictie

- 1 **Dankboek**
Ernst-Jan Pfauth
- 2 **Sapiens** Yuval Noah Harari
- 3 **Schoonheid, macht, liefde**
Sharon Gesthuizen
- 4 **Wij van de hbs**
Roelof Bouwman en Henk Steenhuis
- 5 **Dingen die je alleen ziet als je er de tijd voor neemt**
Haemin Sunim

Top 5 Fictie

- 1 **De buurjongen**
Jan Siebelink
- 2 **De tolk van Java**
Alfred Birney
- 3 **Pogingen iets van het leven te maken** Hendrik Groen
- 4 **Het einde van de eenzaamheid**
Benedict Wells
- 5 **Nazomer**
Isther Verhoef

Bron: CPNB Bestseller 60

Oude motieven in modern jasje

Na twee romans en een verhalenbundel, talloze verhalen en vooral recensies schreef Thomas Heerma van Voss (1990) nu een boek met zes zeer persoonlijke essays over met name hiphopartiesten: *Plaatsvervangers*. De schrijver spiegelt zijn identiteit aan die van zijn muzikale helden. Dat maakt de bundel ook als literaire uitgave bijzonder. **♥ Douwe de Vries** **☉ Koos Breukel**

Een lange ontdekkings-tocht langs de hiphopsce-
ne vanaf begin (jaren
zeventig) is dit boek - en
ook een regelrechte liefdesverklaring
aan de idolen van de auteur en
hun muziek (teksten), met oog voor
bijzondere details. Muziek lijkt een
van de belangrijkste bestaansvoor-
waarden voor de schrijver te zijn.
Sterker: een leven zonder muziek is
onbestaanbaar. 'Ik vormde mijn
identiteit aan de hand van de klan-
ken die uit mijn cd-speler kwamen.'
Toen hij nog maar zeven was, nam
zijn vader hem mee naar een con-
cert waar hij de muzikanten zag die
hij in zijn veilige kamer thuis veraf-
goodde. Heerma van Voss beschrijft
die ervaring in zijn eerste essay,
waarin hij ook onthult dat er in het
ouderlijk huis de hele dag door cd's
op staan. Vanaf dat eerste concert
ziet hij in zijn idolen de 'plaatsver-
vangers' van zijn eigen gedroomde,
onbereikbare identiteit. Deze 'brave
leerling zonder tegendraadse men-
ingen' lijkt zich alleen maar te
kunnen uitleven in de muziek van
zijn helden.

Bijzondere is vooral de manier
waarop Heerma van Voss de relatie
beschrijft tussen de fanatieke, dwe-
perige bewonderaar die hij zelf is en
de bewonderde muzikant die in zijn
beleving onsterfelijke muziek en

vooral ook dito teksten maakt. De
mooiste passages in zijn essays zijn
die waarin hij erin slaagt vanaf een
zekere afstand zichzelf te beschrij-
ven als een ogenschijnlijk gewone
Hollandse jongen die, onzichtbaar
voor de buitenwereld, een ongeken-
de bewondering voor zijn idolen
etaleert, weliswaar in de geborgen-
heid van z'n kamer.

Agressieve teksten

In verschillende passages verbindt
heerma van Voss de vaak agressieve
teksten van de rappers met de lite-
ratuur. Daarover maakt hij rake
opmerkingen. Het scheppen van
literatuur gaat hem, zo bekent hij,
niet gemakkelijk af. Zo beschrijft hij
hoe hij als puber een eigen hiphop-
website liet maken met de naam
Hiphopleeft. Daarover zou uiteinde-
lijk dan een roman moeten gaan,
maar die is er nooit gekomen omdat
de auteur het geen natuurlijk ver-
haal vond. Hij beklemtoont dat hij
in zijn teksten geen maatschappelij-
ke boodschap of missie verwerkt,
maar 'alleen de onrust uit mijn
hoofd wil verdrijven, alles op een
rijtje krijgen om het de zweem van
een functie te geven'. Zo eerlijk heb
ik het een schrijver zelden gedach-
ten zien verwoorden.

Over zijn website of liever de
belangrijkste medewerker daarbij,

Roman

Plaats- vervangers

Thomas Heerma
van Voss

Uitgever
Thomas Rap

€ 19,99
(e-book € 9,99)

een zekere Rob, schrijft hij over-
gens in een van de mooiste essays.
De bezetenheid waarmee deze Rob
zich op de muziek stortte, is ontroe-
rend en verbazingwekkend. Het
betreffende essay laat zich lezen als
een requiem. De beschrijving van
een gezapige bijeenkomst van de
sitemedewerkers getuigt (gelukkig)
van een gezonde portie zelfkritiek.

Die eigenschap is ook merkbaar
in de andere essays, waarin hij aan
de ene kant zich helemaal laat
meeslepen in zijn overdreven ver-
ering van zijn muzikale helden,
maar toch ook een verfrissende
zelfreflectie laat zien, waarbij de
bewondering tot herkenbare pro-
porties is teruggebracht.

Zo beschrijft hij in *De kunst van
het verleiden* het leven van de Ameri-
kaanse hiphopper Tim Blair alias
Tim Dog wiens leven bestond uit
'een samenraapsel van halve en
hele leugens, verzonnen identitei-
ten en verzwegen verledens'. De
teksten van deze rapper van het
eerste uur verzetten zich tegen
alles en iedereen en woede is de
'grondverf' van alles wat hij maakt.
'Geen opwekkend verhaal dus';
Heerma van Voss raakt er niette-
min aan verslaafd. Zo heeft hij ook
mateloze bewondering voor de
muziek en teksten van de Brit
Damon Albarn, de voorman van

Het scheelt
niet veel of
hij zit bij
Ghetto Bill
Gates met
zijn mond
vol tanden

popgroep Blur, die, publieksschuw
als hij was, de virtuele groep Goril-
laz oprichtte. Albarn treedt op als
iemand die het liefst wil verdwij-
nen. Ondanks de bewondering c.q.
verering kijkt Heerma van Voss op
tijd in de spiegel om te constateren
dat hij weliswaar wil bewijzen 'dat
ik me niet klakkeloos schikte in het
keurige, eentonige leven van mijn
ouders', maar dat hij qua levensstijl
ook niet in staat is zijn idolen na te
volgen. Dat ervaart hij het sterkst
als hij naar New Orleans reist om
daar de gangsterrapper te ontmoe-
ten die zichzelf vanwege zijn ver-
garde rijkdom Ghetto Bill Gates
noemt. Het scheelt niet veel of hij
zit er met de mond vol tanden.

De beschouwing *Adrenaline op
bestelling* valt enigszins uit de toon in
dit boek dat voornamelijk (de liefde
voor) hiphop als thema heeft. Dit
essay gaat over Hans Zimmer, de
bekende componist van talloze
filmsoundtracks. Heerma van Voss
ontleedt treffend Zimmers werkwij-
ze, die louter en alleen tot doel
heeft de luisteraar te ontroeren.

Al met al is *Plaatsvervangers* een
leesbare uitgave, die weliswaar
geregeld ontspoot in dweperigheid
maar toch veel rake passages bevat
waarin de relatie tussen bewonde-
raar en bewonderde op zeer per-
soonlijke wijze gestalte is gegeven.